

Wykaz zastosowanych skrótów bibliograficznych 9

Wstęp 11

Rozdział I. 11

11 Dziecinstwo i młodość. Pod kuratelą matki Pomorzanki i babki Polki (ok. 1220 – ok. 1233) 21

a) Pochodzenie — b) Data urodzenia — c) Imię — d) Rodzeństwo —

e) W cieniu matki Mirosławy i babki Anastazji. Dziedzictwo Barnima Iennem

duńskim — f) Obszar księstwa uznamsko-szczecińskiego — g) Ośrodek rezy-

dencyjny księstwa szczecińskiego (1221–1234/1237) — h) Katastrofa króla

Waldemara II. Kres dominacji duńskiej — i) Księstwa pomorskie wobec upad-

ku dominacji duńskiej — j) Odzyskanie kasztelanii wołogoskiej (1228)

Rozdział II. 57

57 Pierwsze straty terytorialne na południu 57

a) Przejście ziem teltowskiej, barnimskiej i pld. wkrzańskej na Brandenbur-

gie — b) Na styku z Wielkopolską (do 1233 r.) — c) Kasztelania drzeńska

i santocka — d) Pierwszy raz w ziemi sławieńskiej i słupskiej (1227–1229?).

Sprawa Niesłkowa

Rozdział III. 97

97 Lennik brandenburski (1235–1236) 97

a) Marchia w latach 1220–1231 i kwestia spadku po Danii zwierzchnictwa

nad Pomorzem — b) Brandenburgia wobec upadku dominacji duńskiej

na Pomorzu — c) Przywilej raweński (grudzień 1231) — d) Hold Ienny

Barnima (1235–1236?) i Warcisława (1236) — d) Śmierć matki

Rozdział IV.

Walka o kresy zachodnie. Pierwsza żona (1225–1238/9) 119

a) Konflikt z Danią i Meklemburgią w Czerzpieniu (1229–1235) w warunkach likwidacji dominacji duńskiej z lat 1223/1227–1238/1239 — b) Najazd duński (1233–1234) — c) Najazd meklemburski (1236) — d) Układ kremmeński Warcisława III z margrabiami (20 czerwca 1236) — e) Pokój z Meklemburgią (1238). Król Waldemar ustępuje — f) Pierwsze małżeństwo: królewna szwedzka Marianna (1238) i pierwsza córka Anastazja — g) Hrabstwo chocowskie i relacje hrabiów chocowskich z Barnimem I

Rozdział V.

Walka o kresy południowe 1234–1252 165

a) Rywalizacja z Piastami o kresy nadwarciańskie (1233–1239) — b) Aktywność na fłance wschodniej (1237?) — c) Początki kolonizacji niemieckiej, zwłaszcza na pograniczu pod rządami Barnima — d) Ostatnie próby zachowania granicy nad rzekami Wartą i Notecią

Rozdział VI.

Między układem kremmeńskim a landyńskim (1236–1250) 179

a) Czy Barnim pozostawał ustawicznie w konflikcie z Askańczykami? — b) Rywalizacja o kondominium cysterskie z Eldeny — c) Askańczycy wspierają cystersów z Kołbacza — d) Odzyskanie ziemi wołoskiej — e) Udział Barnima w koalicyjnej wojnie z Brandenburgią (1244) — f) Ofensywa margrabiów w 1245(?) r. Koniec sporu Barnima z cystersami z Kołbacza (1247) — g) Układ hołdowniczy w (Hohen-) Landin (1250)

Rozdział VII.

Aktywność na pomorskim wschodzie. Druga żona (1250–1259) 197

a) Barnim wycofuje się z ziemi kołobrzeskiej i odzyskuje stargardzką (1248) — b) Barnim w tajemniczym dokumencie Świętopełka gdańskiego z datą 20 stycznia 1205 [1250?] Herman von Gleichen biskupem kamieńskim (1251) — c) Zgon Marianny (1252) — d) Druga żona Małgorzata, księżniczka meklemburska (1252/1253?) — e) Zbrojne próby odzyskania ziemi sławieńskiej (1253–1259) — f) Hrabstwo Schwerinów (1257)

Rozdział VIII.

Wobec powstającej Nowej Marchii i zmian politycznych na wschodzie (1250–1270) 223

a) Czy Barnim I był teściem margrabiego brandenburskiego Jana I? — b) Margrabiowie brandenburscy w stanie pokoju z Barnimem — c) Ograniczanie Barnima na pograniczu z Wielkopolską — d) Barnim jedynowładcą. Darowizna Mściwoja II, czyli tzw. układ kamieński (20 września 1264) — e) Znow walka o ziemię sławieńską (i słupską?) 1266 — f) Rzekomy udział Barnima w walkach Wielkopolan o Santok i Drezdenko (1265–1270) — g) Utrata ziemi chojeńskiej (1267) — h) Zięć czy szwagier — problem Przybysława w Wolinie — i) Teść przodka duńskich panów na Skarsholmie

Rozdział IX.

Trzecia żona. Konflikt z joannitami margrabiami i synem Bogusławem (1267–1272) 249

a) Trzecia żona (ślub 15/16 maja 1267) — b) Konflikt z joannitami stargardzkiemi (1267–1269) — c) Utrata ziemi choszczeńskiej (1269) — d) Zjazd choszczeński i kwestia Białogardu (1 kwietnia 1269) — e) Uwięzienie Mściwoja II w Reczu (?). Ludwik von Wedel (z braćmi) w jego służbie — f) Konflikt Barnima z margrabiami w 1269 r. jednak pewny — g) Pod biskupią kłatwą (1269) — h) Współrządy z dziedzicem Bogusławem (1264–1278). Konflikt z synem (1269) — i) Ziemia sławieńska przechodzi na księcia Rugii (1269)

Rozdział X.

Z Piastami przeciw Askańczykom 287

Barnim w stanie wojny z Brandenburgią (1270–1273) — b) Problem Przybysławiców Bez Ziemi (1276) — c) Hrabstwo nowogardzkie

Rozdział XI.

Schylek życia i zgon (1278) 297

a) Losy ziemi Schwerinów w ziemi Dobrej (1276) — b) Utrata ziemi goleckiej i lipiańskiej. Biskupi w drugiej części ziemi kołobrzeskiej (1276) — c) Enklawa brandenburska w ziemi świdwińskiej. Tajemnica ziemi Cinnenburg — d) Askańczycy w ziemi sławieńskiej (1277). Przybek Meklemburczyk w Białogardzie — e) Barnim sojusznik i lennik brandenburski z kolejnej części ziem pomorskich (1278) — f) Krąg krewniaczy — g) Śmierć i pochówek

Rozdział XII.

Kolonizator i germanizator (?) Zmiany ustrojowe 317

- a) Wielka reforma ustrojowa. Zmiany etniczne — b) Barnim wobec nowych miast — c) Barnim wobec Kościoła i jego instytucji

Rozdział XIII.

Dwór i jego siedziby. Kancelaria. Otoczenie księcia.

Urzędnicy nadworni i terytorialni. Moźni i rycerze 369

- a) Barnim jako podmiot czynności prawnych — b) Siedziba książęca w Szczecinie — c) Itinerarium. Ośrodki rezydencjalne, i miejsca pobytu Barnima (ok. 1234–1278) — d) Otoczenie księcia — d1) Duchowni kancelarii: kapelani, notariusze — d2) Urzędnicy nadworni rodzimi — d3) Urzędnicy terytorialni rodzimi — d4) Otoczenie rodzime osób o nieokreślonych funkcjach — d5) Urzędnicy nadworni Niemcy — d6) Urzędnicy terytorialni (wójtowie, landwójtowie) Niemcy — d7) Pozostałe niemieckie otoczenie rycerskie Barnima I (zarazem indeks alfabetyczny rodzin) — e) Tytulatura — f) Pieczęcie

Rozdział XIV.

Ocena Barnima I. Pamięć o nim potomnych 481

- a) Jakim był za życia i jak ocenili go pomorscy kronikarze — b) Ocena historyków nowożytnych — c) Pamięć o Barnimie poprzez wieki

Bibliografia 493

Indeks osobowy 521

Zusammenfassung.

Edward Rymar, Barnim I., Herzog der Slawen in Pommern (ca. 1220/1–1278) 557